

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Освітня програма	30246 Середня освіта (Географія)
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	014 Середня освіта

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	30246
Назва ОП	Середня освіта (Географія)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Спеціалізація (за наявності)	014.07 Географія
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Прасул Юлія Іванівна, Остапенко Юлія Вікторівна, Яроменко Оксана Володимирівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	Не застосовується
Дати візиту до ЗВО	11.05.2021 р. – 13.05.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	http://onu.edu.ua/uk/geninfo/accreditation/5126-akreditats-ya-osv-tn-kh-program
Програма візиту експертної групи	http://onu.edu.ua/uk/geninfo/accreditation/5126-akreditats-ya-osv-tn-kh-program

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Освітня програма (ОП) «Середня освіта (Географія)» першого (бакалаврського) рівня є єдиною освітньою програмою з підготовки вчителів-географів у регіоні, впроваджена в освітній процес з урахуванням тенденцій розвитку даної спеціальності, затребуваність вчителів-географів на ринку праці в Одеському регіоні та сусідніх областях. ОП дозволяє забезпечити підготовку кваліфікованого фахівця-географа, що отримав базові та фундаментальні знання для роботи в закладах загальної середньої освіти, у якого сформовані необхідні компетентності, вміння й навички педагогічної діяльності. Зміст освітньої програми «Середня освіта (Географія)» та освітні компоненти дають можливість досягнути заявлених цілей та програмних результатів навчання, узгоджених з думкою стейкхолдерів. Достатня кількість годин відведених на практичні заняття та різновиди практик й високе їх забезпечення сприяють підсиленню знань та виробленню практичних навичок у підготовці вчителя-географа. На даній ОП реалізується право вибору, відбувається формування здобувачами індивідуальної освітньої траєкторії. Позитивною практикою є функціонування в університеті тематичних музеїв, ботанічного саду, гідробіологічної станції, спеціалізованих навчальних лабораторій та кабінетів, польового стаціонару, які використовуються для забезпечення освітнього процесу. Усі учасники освітнього процесу мають вільний та безоплатний доступ до інфраструктури та інформаційних ресурсів ЗВО. Прослідковується загальна відповідність критеріям. ОП «Середня освіта (Географія)» першого (бакалаврського) рівня містить недоліки, які підлягають виправленню. Перспективи ОП «Середня освіта (Географія)» визначаються у підготовці конкурентоспроможного випускника затребуваного на ринку праці та підготовці висококваліфікованого фахівця у відповідності до вимог Нової української школи.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

ОП «Середня освіта (Географія)» є єдиною в регіоні, зорієнтованою на підготовку вчителя-географа у відповідності до заявлених цілей та регіонального контексту. Освітні нормативні компоненти забезпечують фахову підготовку з географічної та методико-педагогічної галузі з дотриманням раціонального балансу, що дозволяє досягти цілей ОП. Наявна інформаційна підтримка вступників. Правила прийому враховують особливості ОП, що має особливу державну підтримку. Навчання відповідає вимогам студентоцентричного підходу. Правила проведення контрольних заходів є чіткими і зрозумілими, доступними для всіх учасників освітнього процесу. Академічна та професійна кваліфікація викладачів дозволяє забезпечити досягнення визначених цілей та програмних результатів навчання. Конкурсний відбір НПП є прозорим і відбувається згідно визнаної процедури ЗВО. Робота студентського самоврядування є високою і результативною. Матеріально-технічні ресурси ЗВО та навчально-методичне забезпечення ОП є достатніми для досягнення цілей та ПРН. В освітньому процесі задіяна належна кількість аудиторних приміщень, у тому числі з мультимедійними установками, комп'ютерні класи, лабораторії. Є унікальними та слугують як взірці Зоологічний, Палеонтологічний та Геолого-мінералогічний музеї, ботанічний сад загальнодержавного значення ім. академіка В.І. Липського, навчально-науковий стаціонар ГГФ «Криничка», база відпочинку «Чорноморка». Освітнє середовище ЗВО є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти та задовольняє їхні потреби та інтереси. В Університеті сформована культура якості вищої освіти. Процедури розроблення, моніторингу та періодичного перегляду ОП регулюються відповідними нормативними документами. На офіційній веб-сторінці ЗВО оприлюднено достатньо повний перелік документів, що регламентують діяльність Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Зміст освітньої програми «Середня освіта (Географія)» першого (бакалаврського) рівня є змістовними та розташування освітніх компонентів логічним, проте, відсутня графічна структурно-логічна модель в ОП. Відсутні освітні складові, які б забезпечували ефективну підготовку здобувачів до написання бакалаврської роботи та можливості ознайомлення з організацією наукових досліджень. Відсутність систематичного опитування щодо форм та методів навчання. Відсутність проявів академічної мобільності серед здобувачів вищої освіти на даній освітній програмі. Серед рекомендацій: включити до ОП графічну структурно-логічну модель зі взаємозв'язками між освітніми компонентами. Забезпечити ознайомлення здобувачів з організацією наукових досліджень та підготовкою до кваліфікаційної роботи. Посилити педагогічну практичну та теоретичну психолого-виховну підготовки. Рекомендуємо проводити опитування щодо форм та методів навчання, критеріїв оцінювання тощо, а також моніторинги за окремими навчальними дисциплінами з метою конкретизації. Усіляко сприяти забезпеченню процесу академічної мобільності. Підвищити публікаційну активність здобувачів та науково-педагогічних працівників за фахом ОП. Мотивувати до написання публікацій, що входять до наукометричних баз Scopus та Web of Science. Сприяти активнішому залученню до проведення аудиторних занять фахівців-практиків.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Освітня програма (далі ОП) «Середня освіта (Географія)» першого (бакалаврського) рівня спрямована на підготовку кваліфікованих учителів географії, які отримали базові та фундаментальні знання й уміння для роботи в закладах загальної середньої освіти та є єдиною з підготовки даних фахівців в регіоні. ОП орієнтована на органічне поєднання в освітньому процесі предметної, педагогічної підготовки, поєднання теоретичного навчання з практичною спрямованістю підготовки фахівців, має чітко сформульовані цілі, у яких прослідковується відповідність місії Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (ОНУ). Спрямована на надання високоякісних освітніх послуг, просування гуманістичних цінностей у регіональному, національному та європейському просторі та обумовлена напрямками, що визначаються Стратегічною метою ЗВО, передусім, шляхом створення привабливого людиноцентричного освітнього і наукового середовища через розвиток власного потенціалу, підготовку конкурентоспроможних, інноваційно орієнтованих фахівців і високоякісного наукового продукту (затвердженим рішенням Вченої ради ОНУ ім. І.І. Мечникова, протокол №5 від 28.01.2020), <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/strategyonu.pdf>. На момент здійснення акредитаційної експертизи Проект ОП «Середня освіта (Географія)» відсутній.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Під час розробки та перегляду ОП «Середня освіта (Географія)» формування цілей та програмних результатів навчання визначалися з урахуванням потреб заінтересованих сторін. Враховувались побажання та рекомендації як здобувачів вищої освіти, так і роботодавців, шляхом їх залучення до обговорень на кафедрах, круглих столах та інших заходах. Експертна група (ЕГ) переконалася, що в ОП 2020-2021 н. р. враховані пропозиції здобувачів вищої освіти щодо продовження викладання іноземної мови та впровадження до складу вибіркового ОК дисципліни «Менеджмент освітніх закладів», зауваження Королькової О.В. (директора школи) щодо вилучення з програми навчальної дисципліни «Структура шкільного курсу «Основи економіки» та методика його викладання», інші (Витяг Протоколу № 5 розширеного засідання кафедри географії від 22.01.2020 р. надано ЕГ). Залучення роботодавців (Гонтенко К. А.) та здобувачів вищої освіти (Кірович Н., Моц О.), що підтверджено під час спілкування, відображено в ОПП 2020 р. та є позитивною практикою. До спілкування з експертною групою також залучались випускники інших ОП геолого-географічного факультету, які працюють вчителями та на посадах директорів шкіл. З'ясовано, що комунікація з ними відбувається, передусім, через декана факультету. Окремі випускники-педагоги долучалися до читання окремих лекцій. Експертна група радить підвищити комунікативну активність з випускниками, шляхом розробки та залучення їх до періодичних опитувань.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

У регіоні підготовку фахівців за спеціальністю 014 Середня освіта (Географія) здійснює лише ОНУ ім. І. І. Мечникова, про що підтверджено в процесі спілкування з адміністрацією ЗВО та іншими учасниками фокус-груп. Під час формулювання цілей та ПРН ОП «Середня освіта (Географія)» було враховано досвід реалізації та здійснювався аналіз таких же освітніх програм у ТНПУ ім. В. Гнатюка, ПНПУ ім. В. Г. Короленка, ХДУ, ДНУ ім. Олеса Гончара, ЧНУ ім. Юрія Федьковича, ЛНУ ім. Івана Франка, ЦДПУ ім. В. Винниченка та інших. Зокрема (зі ЗСО) уточнювалися перелік загальних та фахових компетентностей, конкретизувались ПРН, вивчався перелік обов'язкових ОК у різних ОП, про що підтвердила гарант ОП «Середня освіта (Географія)». Аналіз загальноєвропейських рекомендацій з підготовки бакалаврів у предметній області Географія (Subject Benchmark Statement for Geography та Reference Points for the Design and Delivery of Degree Programmes in Geography), Стандартів педагогічної діяльності у США (InTASC Model Core Teaching Standards) дозволив визначити, що підготовка вчителя географії має містити психолого-педагогічну підготовку, вивчення академічних дисциплін, вивчення предметної дидактики, педагогічну практику та академічні обов'язкові дисципліни. Спеціальність 014 Середня освіта (Географія) впроваджена в освітній процес з урахуванням тенденцій розвитку даної спеціальності, затребуваністю вчителів-географів на ринку праці в Одеському регіоні та сусідніх областях, про що підтверджено у процесі спілкування з роботодавцями та випускниками. Регіональний контекст при формуванні цілей та ПРН ОП реалізуються за рахунок включення у зміст навчальних предметів питань кращого та прикладного спрямування, до прикладу, в ОПП 2018 р. в ОК16 «Фізична географія України», ОК17 «Економічна і соціальна географія України», а також вибічковими компонентами ОП (ВК 16.1. «Географія Одещини», ін.). Освітні компоненти, що забезпечують регіональний аспект серед переліку обов'язкових компонентів відсутні. Рекомендуємо

посилити регіональний аспект за рахунок впровадження в ОП відповідних освітніх компонентів до обов'язкової складової.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт ВО за спеціальністю 014 Середня освіта (Географія) на момент проведення експертизи відсутній. Визначені в ОП 2016 р. та ОП 2018 р. програмні результати навчання на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій (НРК) до шостого кваліфікаційного рівня згідно Закону України «Про вищу освіту» (ст.5) та нормативним документам ОНУ імені І.І. Мечникова «Положення про організацію освітнього процесу у Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова» (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>). Дескриптори НРК для даного кваліфікаційного рівня ОП формує: знання (досягається ПРН01-ПРН10); уміння (ПРН11-ПРН25); комунікація (досягається ПРН23, ПРН24, ПРН25, ПРН26, ПРН27, ПРН28). Визначені ПРН корелюють із загальними та фаховими компетентностями і відповідають вимогам, які визначені в Національній рамці кваліфікацій. Проте в ОПП 2020 р. (затвердженій 30.06.2020 р.) зазначено про сьомий кваліфікаційний рівень. У процесі роботи ЕГ з'ясовано, що ОПП 2020 р. ПРН навчання на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти відповідають вимогам НРК до шостого кваліфікаційного рівня, про що підтверджено гарантом.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Сильною стороною, є те, що ОП «Середня освіта (Географія)» є єдиною в регіоні, зорієнтованою на підготовку вчителя-географа у відповідності до заявлених цілей. Впроваджена в освітній процес з урахуванням тенденцій розвитку даної спеціальності, затребуваністю вчителів-географів на ринку праці в Одеському регіоні та сусідніх областях. Забезпечений галузевий контекст при формуванні цілей та ПРН ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Серед переліку обов'язкових компонент ОП відсутні освітні компоненти, що забезпечують регіональний аспект. Відсутній Проект ОП «Середня освіта (Географія)». Рекомендуємо підсилити регіональний аспект за рахунок впровадження в ОП відповідних освітніх компонентів до обов'язкової складової. Під час формулювання цілей та програмних результатів навчання в ОП «Середня освіта (Географія)» врахувати позиції всіх стейхолдерів, які надавали конкретні пропозиції. Посилити співпрацю з випускниками факультету за різними ОП шляхом залучення їх до періодичних опитувань та комунікації з ними через пошту, соціальні мережі тощо.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Зважаючи на визначені сильні та слабкі сторони експертна група дійшла висновку, що ОП за Критерієм 1 відповідає Рівню В, оскільки програма є затребуваною, зорієнтованою на підготовку фахівців-географів для закладів загальної середньої освіти та є єдиною в регіоні, а слабкі сторони (відсутність освітніх компонентів, що забезпечують регіональний аспект серед переліку обов'язкових компонент) підлягають виправленню.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального

навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Загальний обсяг (240 кредитів ЄКТС) відповідає вимогам закону України «Про вищу освіту» у частині навчального навантаження для освітньої програми бакалаврського рівня вищої освіти. Стандарт за спеціальністю 014 Середня освіта відсутній. Нормативна частина складає 178,5 кредитів ЄКТС, що становить 74,4 %. З них на аудиторну роботу відводиться (без урахування навчальних та виробничих практик) 53,3 % навчального часу. Вибіркова частина освітньої програми охоплює різноманітні освітні компоненти, загальним обсягом 61,5 кредитів ЄКТС, що складає 25,6 %. Суттєвим блоком ОП виступають практики, зокрема навчальні (топографічна, комплексна географічна, комплексна краєзнавчо-географічна, зонально-географічна), виробнича з організації роботи вчителя середньої школи, педагогічна, виробнича (39 кредитів ЄКТС, що становить 16,25% ОП).

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Зміст ОП має чітку структуру, представлену таблицею, і доводить послідовність вивчення ОК. Структурно-логічна схема у вигляді моделі в ОП відсутня, що ускладнює відображення взаємозв'язки між ОК. ЕГ встановила, що НП має цикл загальної підготовки (гуманітарні та соціально-економічні (ОК1-ОК5), природничої підготовки (ОК7-ОК12)) та цикл професійної та практичної підготовки (педагогічний та методики викладання (ОК13-ОК17), природничих дисциплін (ОК18-ОК29), навчальних та виробничих практик і державної атестації (ОК30-ОК38)). На 1 курсі – дисципліни загальної підготовки, зокрема ОК2 «Іноземна мова за професійним спрямуванням», ОК4 «Політологія», ОК11 «Основи фізичної географії» тощо. На 3 курсі з'являється блок педагогічних дисциплін та методики викладання (ОК13 «Педагогіка», ОК16 «Географія України та методика її навчання та викладання», інші), що є логічним і послідовним. Практики є на кожному курсі навчання. Завершується освітній процес складанням комплексного державного екзамену ОК38 та написанням бакалаврської роботи ОК37. В НП відсутні ОК, які б підводили студентів до ефективного виконання бакалаврської роботи, зокрема курсова робота, ОК, спрямований на формування навичок НДР тощо. ОП є структурованою за роками навчання та семестрами (60 і 30 кредитів ЄКТС відповідно). ОК складають логічну взаємопов'язану систему. Так, передумовами вивчення ОК28 «Фізична географія материків і океанів» (6 і 7 семестри) є ОК18 «Геологія загальна та історична» (1 семестр), ОК20 «Ґрунтознавство з основами географії ґрунтів» (2 семестр), ОК22 «Метеорологія та кліматологія» (3 семестр), ОК26 «Загальна гідрологія» (4 семестр). У сукупності ОК дозволяють досягти цілей, зокрема підготовки конкурентоспроможних вчителів географії, та заявлених ПРН. Аналіз ОП 2018 р., 2020 р. показав, що окремі компетентності (ФК17) формуються тільки за рахунок підсумкової атестації (ОК37, ОК38). Вибіркова частина ОП охоплює різнопланові дисципліни, спрямовані на формування географічного світогляду, соціальних навичок і навичок педагогічної діяльності. Майже у кожному блоці (окрім ВК5, ВК8, ВК17, ВК18) існує дисципліна, орієнтована на поглиблення навичок майбутнього учителя. Наприклад, у блоці ВК4 можна обрати ВК4.1 «Вікова фізіологія та шкільна гігієна». Окремі блоки (ВК3, ВК10, ВК12, ВК13) спрямовані на вибір виключно педагогічних дисциплін, зокрема ВК3.1 «Загальна та вікова психологія», ВК3.2 «Спортивний туризм і орієнтування», ВК3.3 «Організація дозвілля в ДЗОВ». З окремих ОК передбачено формування більше 10 компетентностей та ПРН. Так, ОК15 «Зміст і методика навчання природознавства» має сформувати ЗК1-ЗК5, ЗК7, ФК8, ФК5, ФК6, ФК8, ФК14, ФК21 і ПРН1, ПРН3, ПРН5, ПРН10-ПРН12, ПРН19, ПРН23-ПРН27, ПРН30, ПРН31, що може призвести до перевантаженості здобувачів освіти. Рекомендуємо зосередити увагу на найважливіших ПРН. Аналіз ОП засвідчив, що усі цілі, ПРН та компетентності визначені нею досягаються виключно за рахунок ОК.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОП відповідає предметній області спеціальності 014. Середня освіта та зокрема предметній спеціальності 014.07. Середня освіта (Географія) для першого (бакалаврського) рівня ВО шляхом формування та розвитку професійних компетентностей для здійснення діяльності вчителя географії і природознавства. Програма охоплює сучасні теоретичні та науково-практичні аспекти географічної науки та наук про освіту, використання інструментів та обладнання переважно географічних досліджень, що можна застосовувати у майбутній професійній діяльності, методики та технології виховної та навчальної роботи в обсязі, необхідному для формування загальних і предметних компетентностей учителя середньої школи з географії. Зокрема на формування навичок здійснення педагогічного процесу в цілому та з географії зокрема, реалізації методики навчання учнів закладів загальної середньої освіти, спрямовано у повній мірі зміст 15 ОК ОП 2016 р. (ПП01-ПП16). Спількування з НПП, завідувачем кафедри географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру А. О. Буяновським та зі здобувачами ВО дозволило ЕГ встановити, що це не вичерпний список таких освітніх компонентів. У рамках інших компонентів, наприклад, ДВОз «Фізична географія України», ДВО4 «Економічна і соціальна географія України», розглядається педагогічна тематика як складова окремих лекцій. В ОП 2020 р. відповідність предметній області підкреслюють 11 ОК (ОК2, ОК3, ОК13-ОК17, ОК34-ОК38). У матеріалах самоаналізу добре проілюстрована така відповідність. Хоча, слід зазначити, що в ОП 2020 р. у пункті «Основний фокус освітньої програми» розділу 1.3 «Характеристика освітньої програми» та у розділі 3 «Форма атестації здобувачів вищої освіти» вказана кваліфікація з урахуванням вчителя основ економіки. Гарант на зустрічі визнав це технічною помилкою, яка проявилася у результаті обговорення і зміни ОП. Детальний аналіз НП та ОП дозволив встановити ЕГ факт відсутності у НП сумнівних за змістом ОК. Предметне розуміння фахової спрямованості предметної спеціалізації 014.07 Середня освіта (Географія) забезпечують однозначно ОК11-ОК12,

ОК18-ОК33. Методам, методикам та технологіям, якими має володіти бакалавр освіти, відповідають ОК10, ОК14-ОК17, ОК19, ОК30-ОК36. Інструментарій на обладнання, що опановують здобувачі ВО, цілком відповідає предметній області. ЕГ під час онлайн-спілкування з фокус-групами встановила необхідність посилення вивчення психолого-педагогічних основ розвитку й виховання підлітків, зокрема у стресових ситуаціях (О. Моц, Д. Степаненко, В. М. Петровська, О.І. Гамар, К. А. Гонтенко), проведення педагогічних практик, зокрема включити пропедевтичну практику на 3 курсі та змінити місце педагогічних практик у структурі НП, передбачивши для них час у періоді 6-10 чи 23-30 тижні графіку навчального процесу, посилити навички геоінформаційного картографування (К. Петрик, В. А. Гладонюк). В ОНУ близькі за предметною областю освітні програми не реалізуються, тому можливості об'єднання з іншими ОП не спостерігаються.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

В ЗВО наявні нормативні передумови формування індивідуальної освітньої траєкторії – Положення про організацію освітнього процесу в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-osvit-process.pdf>, п. 3.3), Положення про порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polz-pravaabitur.pdf>). ЕГ встановила, що структура ОП теж передбачає таку можливість. Здобувачі мають можливість вибору навчальних дисциплін в обсязі 25,6% ОП (61,5 кредитів ЄКТС) і знайомі з процедурою вибору дисциплін. У зазначеному Положенні... визначені кілька варіантів формування освітньої траєкторії здобувача, але на ОП використовується тільки один – вибір дисципліни з певного переліку. Всього запропоновано 20 вибіркового блоків, кожен з яких охоплює 3 компоненти. Ураховуючи малочисельні групи за ОП, то вибір відбувається фактично за груповим підходом, вилучаючи з переліку ті дисципліни, за якими не сформувалися повноцінні групи, надаючи здобувачам здійснити вибір з більш скороченого переліку. Одним із шляхів надання студентам реальної можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії може бути формування суцільного переліку освітніх компонентів вибіркового блоку для кількох ОП в межах різних спеціальностей. Зокрема, що і реалізовано (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/rozklad_geografiya_bakalavr_19_04_2021.pdf, доц. Хомич Л. В.) на 2 курсі (ВК5.1 «Соціальна географія»), 3 курсі (ВК8.1 «Використання природних ресурсів та їх охорона»), 4 курсі (ВК20.3 «Географія сфери обслуговування»). ЗВО не надав на запит ЕГ підтвердження реальної практики формування здобувачами індивідуальної освітньої траєкторії. Практика вільного вибору дисциплін підтверджена у співбесіді зі здобувачами та деканом факультету В. В. Яворською. На сайті ГГФ <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/dystsyplyny> розміщені навчальні програми та силабуси усіх дисциплін вибіркового блоку, а також розпорядження декана з переліком обраних дисциплін. Зазначаємо, що у розпорядженні декана 2020 р. вибіркові дисципліни 4 курсу представлені вужче, ніж передбачено ОП 2016 р. (зокрема ДВ16 «Основи с/г виробництва та аграрної економіки»). Аналіз НП 2020 р. показав певну невідповідність обсягу (2 кредити ЄКТС) окремих вибіркового компонентів (ВК2, ВК11, ВК14) внутрішнім документам ЗВО, зокрема Положенню (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polz-pravaabitur.pdf>), п. 1.9. Приведення обсягу вибіркового блоку до 3 кредитів дозволить зменшити кількість дисциплін (з 10 до 8, наприклад, як у 5 семестрі) і зменшити навантаження на здобувачів вищої освіти. Також студенти можуть самостійно обрати місце проходження практик, тематику та керівника кваліфікаційної роботи бакалавра, що підтвердили Д. Степаненко, О. Моц.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

ОП та НП передбачають суттєву практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути заплановані компетентності. Це регламентується Положенням про порядок проведення практики здобувачів вищої освіти в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozennya-praktika/polozennya_praktika2020.pdf. ЕГ відмітила потужну практичну підготовку (практичні та лабораторні роботи, до 50% аудиторних годин). Найбільша частка характерна для ОК10 «Інформатика з основами геоінформатики», ОК21 «Картографія», хоча слід зазначити відсутність спеціальних ліцензійних програм. У НП передбачено навчальні (ОК30-ОК33), виробничу з організації роботи вчителя середньої школи (ОК34), педагогічну (ОК35), виробничу (ОК36) практики загальним обсягом 39 кредитів ЄКТС, кожна з яких формує більше 10 компетентностей (для усіх характерні ЗК5, ЗК6, ЗК10, ФК5, ФК7 та інші). Практична складова присутня і у підготовці кваліфікаційної роботи бакалавра. Така різноманітність практик та ПРН забезпечують якість підготовки студентів. Програми практик оприлюднені на сайті ГГФ <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/dystsyplyny> у повному обсязі, є чіткими, структурованими, логічними. Наскрізна програма практичної підготовки на сайті не представлена. Підтверджено проведення педагогічної та виробничої практик в одеських закладах освіти – гімназії № 5, спеціалізованій школі № 32, ЗОШ № 56 – угодами (<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/dystsyplyny>), звітами студентів, О. І. Гамар, К. А. Гонтенко. Приймаючи до уваги карантинні обмеження проведення практик, то у другому семестрі 2019-2020 н.р. вони проводилися у дистанційному режимі. Так, розроблялися заходи позакласної діяльності з географії відповідно до затвердженої програми виробничої практики з організації роботи вчителя середньої школи (звіт Степаненко Д.). Можливість проведення наукових досліджень та підбір матеріалів для написання науково-дослідних робіт визначена серед

іншого у програмі виробничої практики 4 курсу. Отримані під час практик компетентності можуть бути корисними у подальшій професійній діяльності здобувачів освіти. ЗВО здійснює співробітництво з ЗЗСО (О.І. Гамар, В.М. Петровська) щодо визначення змісту і завдань практик, їх послідовності і термінів проходження. За результатами практик студенти надають звітні матеріали. Форма контролю – диференційний залік. Обсяг і тривалість практик відповідає актуальному Положенню про проведення практик (із розрахунку 1,5 кредити ЄКТС на 1 тиждень практики) та нормам навантаження на студента (45 годин на тиждень). Під час зустрічі з випускниками ЄГ переконалася у тривалій традиції реалізації потужної та якісної практичної підготовки, спрямованої на формування професійних компетентностей. Серед побажань – збільшення обсягу педагогічних практик і узгодження інших строків її проходження, ніж на самому початку чи наприкінці навчального року.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Освітня програма надає можливість здобувачам вищої освіти здобути соціальні навички (soft skills), що відповідають цілям освітньої програми. Для спеціальності 014 Середня освіта це є вкрай важливим. Набуття здобувачами соціальних навичок відбувається протягом усіх 4 років навчання шляхом реалізації ЗК2-ЗК4, ЗК8-ЗК10, ФК6, ФК20. Значну роль при цьому відіграє практична підготовка, проведення семінарів, лабораторних, позанавчальна робота, у т.ч. наукова. Навички комунікації забезпечують ПРН26-ПРН28 під час ОК1 «Актуальні питання історії та культури України», ОК14 «Географія в ЗОНЗ та методика її викладання», ОК15 «Зміст і методика навчання природознавства», ОК34-ОК36 виробничі і педагогічні практики. Лідерські навички, управління своїм часом, відповідальність, розуміння дедлайнів забезпечує підготовка кваліфікаційної роботи бакалавра (ОК38). Адаптація до нових умов, робота в критичних, стресових ситуаціях визначені карантинними обмеженнями протягом 2020-2021 років. Здатність логічно і системно мислити, креативність, лідерство, здатність брати на себе відповідальність, працювати в команді, вміння полагоджувати конфлікти формуються під час навчальних (ОК30-ОК33) та виробничих (ОК34-ОК36) практик. Автономію та відповідальність як соціальні навички формують ПРН29-ПРН31 в ОК5 «Основи охорони праці та БЖД», ОК34-ОК36 виробничі практики. Ці навички вдосконалюються під час самостійної роботи, участі у студентському самоврядуванні, виступів на конференціях. Цьому сприяють наукові керівники, викладачі. Набуттю соціальних навичок сприяє проведення позанавчальних заходів культурного, виховного, дозвілєвого, спортивного змісту (<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/sci-news/bytva-fakultetiv-2018>, <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/sci-news/den-fakultetu-2018>, <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/halereia>).

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Зміст ОП враховує вимоги Професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» (наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 2736 від 23.12.2020 р., https://osvita.ua/doc/files/news/787/78704/Nakaz_2736_3_.pdf). Професійний стандарт визначає умови допуску до роботи за професією, які реалізуються майже у повному обсязі в ОНУ. Так, здобувачі оволодівають блоком фахових дисциплін (у НП визначений професійний цикл ОК13-ОК17, ОК34-ОК38). Вільне володіння державною мовою забезпечується ОК3 «Українська мова за професійним спрямуванням». Моральні якості формуються через soft skills. Попереднє проходження інструктажів, навчання та перевірки знань з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності опановують в ОК5 «Основи охорони праці та БЖД». Загальні компетентності зазначеного Професійного стандарту корелюються у загальних рисах з компетентностями та ПРН ОП 2020 р. ЗК01 відповідає ЗК3, ПРН29 ОП; ЗК02 – ЗК4, ПРН27, ПРН28 ОП; ЗК03 – ЗК2, ПРН26, ПРН31 ОП; ЗК04 – ЗК10, ПРН30 ОП; ЗК05 – ЗК6, ПРН16 ОП. Професійні компетентності визначені також Професійним стандартом як мовно-комунікативна (формує ОК2, ОК3), предметно-методична (ОК13 – ОК17, ОК34-ОК36), інформаційно-цифрова (ОК10, ОК21), психологічна (ОК35, ОК37), емоційно-етична (ОК13, ОК35-ОК36), педагогічного партнерства (ОК35, ОК36), інклюзивна (окремі теми ОК16, ВК14.2, ВК15.1). Виконання професійного стандарту контролюється гарантом ОП на підсумкових контрольних заходах та під час атестації.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Обсяг ОП та окремих освітніх компонентів реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та ПРН ОП. Річне навантаження складає 60 кредитів ЄКТС, що відповідає 1800 годин навчального навантаження студента, і рівномірно розподілені між семестрами (чітко по 30 кредитів). Є окремі дисципліни, ОК7 «Вища математика», ОК10 «Інформатика з основами геоінформатики», вивчення яких заплановане на два семестри. У такому разі навантаження розподіляється відповідно до тривалості семестру, складності тем тощо. Аналіз навчальних програм та силабусів дисциплін (<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/dystsypliny>), робочих програм дисциплін підтверджує такий обсяг. Зазначені документи вичерпно визначають види та обсяги роботи за кожним ОК. Аудиторна складова на ОП є вище середніх по ОНУ норм і досягає місцями 2/3 загального обсягу дисципліни, що викликане складністю об'єкту

дослідження, необхідністю проведення лабораторних занять. Як зазначив проректор з науково-педагогічної роботи О. В. Запорожченко перевага надається практичній діяльності. Розклад занять (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/rozklad_geografiya_bakalavr_19_04_2021.pdf) оприлюднений і підтверджує дотримання норми – не більше 4 пар в день. Здобувачі підтвердили відсутність перевантаження (Тішаєва А.). Аналізуючи ОП та НП, розклад заліково-екзаменаційної сесії http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/zalik-exam-sesiya/1kurs_2sem_Geographiya_Osvita_2020_2021.pdf, http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/zalik-exam-sesiya/4kurs_2sem_Geographiya_Osvita_2020_2021.pdf ЕГ встановила дещо перевантаженість здобувачів освіти 1 та 4 курсів (наприклад, екзамени на 1 курсі припадають місцями на кожний день: 17.05 – Ґрунтознавство з основами географії ґрунтів, 18.05 - Топографія з основами геодезії). Доцільно укрупнити дисципліни, зменшивши таким чином кількість підсумкових контрольних заходів, винести заліки на окремі заліковий тиждень, надати студентам 2-3 дні для підготовки до кожного іспиту. Проректор з науково-методичної роботи Запорожченко О. В, декан ГФ Яворська В.В., завідувач кафедри географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру Буяновський А.О., начальник навчального відділу Нічук Ю. А. підтвердили здійснення контролю за питанням навантаження здобувачів ВО на усіх ланках. Анкетування студентів показало, що 78,9 % здобувачів ВО за ОП «Середня освіта (Географія)» вважають, що часу на самостійну роботу їм було виділено достатньо. Під час поточного освітнього процесу аналіз програм дисциплін показав оптимальне співвідношення реального і декларованого навантаження для кожного освітнього компонента.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Дуальна форма освіти за ОП «Середня освіта (Географія)» не передбачена.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

ОП відповідає предметній області спеціальності 014 Середня освіта. Обсяг і структура ОП є збалансованими, логічними з поступовим посиленням фахової підготовки та частки вибіркового дисциплін до їх абсолютного переважання у 8 семестрі. Освітні нормативні компоненти забезпечують фахову підготовку з географічної та методико-педагогічної галузі з дотриманням раціонального балансу, що дозволяє досягти цілей ОП. Вибірковий блок є різноманітним за змістом; окремі блоки продовжують формувати загальні і фахові компетентності, програмні результати навчання (що бажано винести у матриці відповідності), в інших блоках (майже усіх) однією з трьох дисциплін передбачена педагогічна спрямованість. Силабуси та навчальні програми дисциплін представлені на сайті для обґрунтованого вибору студентами освітніх компонентів. Потужна практична підготовка, зокрема навчальні практики. Набуття соціальних навичок під час вивчення обов'язкових дисциплін і практик.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Відсутність графічної структурно-логічної моделі в ОП, яка б демонструвала взаємозв'язки і логічну послідовність дисциплін; здобувачі мають можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії переважно групової форми; необхідність посилення педагогічної практичної та теоретичної психолого-виховної підготовки; часткова невідповідність локальним нормативним документам; відсутність освітніх компонентів, які б забезпечували ефективну підготовку до написання бакалаврської роботи. Серед рекомендацій: включити до ОП графічну структурно-логічну модель зі взаємозв'язками між освітніми компонентами, забезпечити реальну можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії, наприклад, шляхом впровадження наскрізних вибіркового дисциплін для кількох освітніх програм різних спеціальностей (спочатку у межах факультету) або надання можливостей вибору студентом дисциплін з інших ОП, спеціальностей не тільки в межах факультету; у межах реалізації розуміння ГІС та вивчення геоінформаційних програмних продуктів рекомендуємо звернути увагу на настільне програмне забезпечення, що має відкритий код (зокрема QGIS), а також сервіс Мої карти у середовищі Google, OSM як вивчення базового картографування у середовищі веб-сервісу, що не потребує знань програмування та супроводжується багатьма наявними навчальними ресурсами; посилити обсяг педагогічної практики, передбачивши пропедевтичну на 3 курсі, а для практик 4 курсу передбачити зміну графіка навчального процесу, посилити обов'язкову психолого-виховну підготовку здобувачів, увести курсову роботу та ОК, який надав можливості ознайомлення з організацією наукових досліджень; привести обсяг 2-кредитних вибіркового дисциплін до мінімальних 3 кредитів; оптимізувати навантаження студентів під час сесійного періоду; уважніше ставитися і ретельніше перевіряти формулювання кінцевої версії ОП та НП.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

ОП за критерієм 2 загалом відповідає акредитаційним вимогам за рівнем В, інноваційна практика відсутня. Сильною стороною виступають навчальні практики, збалансованість між географічними та методико-педагогічними складовими ОП. Але мають місце певні слабкі сторони, які можна виправити протягом короткого проміжку часу, зокрема відсутність графічної структурно-логічної моделі в ОП, недостатня психолого-виховна та педагогічна практична підготовка, відсутність освітніх компонентів, які б забезпечували ефективну підготовку до написання бакалаврської роботи.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Експертною групою під час здійснення експертизи встановлено, що правила прийому на навчання за ОП «Середня освіта (Географія)» є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень, відповідають Умовам прийому на навчання до закладів вищої освіти України у 2021 р., затверджених МОН України, та оприлюднені на офіційному веб-сайті Одеського національного університету імені І. І. Мечникова <http://onu.edu.ua/uk/abitur>. Вони ухвалені на засіданні приймальної комісії Одеського національного університету імені І. І. Мечникова 11 грудня 2020 року (протокол № 29) і затверджені на засіданні Вченої ради ОНУ імені І. І. Мечникова 15 грудня 2020 р. (протокол № 6). Сторінка для інформаційної підтримки абітурієнтів представлена і на офіційному веб-сайті геолого-географічного факультету <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/abitur>. У Правилах прийому <http://onu.edu.ua/uk/abitur> (п. VII.4) передбачене право на вступ за результатами вступних іспитів з конкурсних предметів для підготовки за ОКР «бакалавр» певних категорій абітурієнтів. На сайті ОНУ програма вступних іспитів не оприлюднена, можна знайти на сайті ГГФ [http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/disciplins/exam/bach/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%BC%D0%B0%20%D0%B2%D1%81%D1%82%D1%83%D0%BF%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D1%96%D1%81%D0%BF%D0%B8%D1%82%D1%83%20%D0%B7%20%D0%B3%D0%B5%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%97%20\(%D0%B1%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D1%80\)%202019.pdf](http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/disciplins/exam/bach/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%BC%D0%B0%20%D0%B2%D1%81%D1%82%D1%83%D0%BF%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D1%96%D1%81%D0%BF%D0%B8%D1%82%D1%83%20%D0%B7%20%D0%B3%D0%B5%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%97%20(%D0%B1%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D1%80)%202019.pdf), але не в розділі «Абітурієнту», а в розділі «Студентам», підрозділі «Навчальні матеріали».

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Ознайомившись з Правилами прийому до Одеського національного університету імені І. І. Мечникова на ОП «Середня освіта (Географія)», в результаті інтерв'ювання фокус-груп експертна група встановила, що мінімальний визначений бал сертифікатів для вступу на ОП 100 балів. Спеціальність 014 Середня освіта має особливу підтримку з боку держави (дод. 2 до Правил прийому). Мінімальний конкурсний бал на бюджетну форму навчання встановлений на рівні 125 балів, на контрактну – 100 балів (дод. 4). Передбачено бали за успішне закінчення підготовчих курсів (коефіцієнт 0,02). Перелік сертифікатів ЗНО, які приймаються для вступу на ОП, відповідають зазначеній спеціальності і оприлюднені у правилах прийому (дод. 4). У цьому ж додатку вказані коефіцієнти обрахунку конкурсного балу: українська мова і література – 0,3, географія – 0,38, вибірковий сертифікат – 0,2, що логічно відповідає особливостям ОП та її предметній області. За результатами успішності у Всеукраїнській олімпіаді ОНУ для професійної орієнтації вступників на основі повної загальної середньої освіти зі спеціальностей, що мають особливу підтримку з боку держави, можуть нараховуватися додаткові бали (до 20) до сертифікату зовнішнього незалежного оцінювання одного з предметів (п. VII.8). Така олімпіада проводилася у 2021 р. в онлайн-режимі <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/sci-news/vseukrainska-olimpiada-z-heohrafii>. За інформацією представника Приймальної комісії ЗВО М. І. Ніколаєвої активна профорієнтаційна діяльність проводиться факультетом та університетом у рамках інших заходів, зокрема дні відкритих дверей, виїзні дні відкритих дверей у сільські школи, підготовчі курси тощо. В ОНУ передбачена можливість цільового вступу (квота-4) за рекомендацією конкурсної комісії при Департаменті освіти та науки з метою залучення абітурієнтів, які мають бажання по завершенню навчання працювати у сільській місцевості вчителем географії. На думку ЗВО, вимоги до вступників, які відображені у Правилах прийому до ОНУ, є ефективним способом для формування контингенту здобувачів, які вмотивовані та виявили належний рівень знань до навчання на ОП.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У ЗВО визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, про що свідчать Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І. І. Мечникова <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/mobility.pdf>, Положення про порядок визнання (перезарахування) результатів навчання учасників програм академічної мобільності в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/Polozhennya-kredity.pdf>, Положення про порядок відрахування, переривання навчання, поновлення, переведення та зміни умов навчання студентів (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>, розділ «Організація освітнього процесу») оприлюднені на офіційному веб-сайті ЗВО. Зазначене Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність розкриває цілі та завдання академічної мобільності, її види та форми, загальні принципи реалізації та порядок визнання результатів академічної мобільності. Визнання результатів навчання, аналіз обсягів навчального навантаження, їх відповідність НП на основі індивідуального навчального плану академічної мобільності, договору про навчання і академічної довідки покладається на декана факультету за участі гаранта ОП (п. 2.1 <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/Polozhennya-kredity.pdf>). НА ОП є приклад ступеневої мобільності, хоча це і не зазначено у відомостях про самооцінювання. Під час інтерв'ювання фокус-групи здобувачів ВО студентка 4 курсу Степаненко Діана визнала факт перезарахування їй окремих освітніх компонентів, які вона опанувала під час отримання вищої освіти бакалаврського рівня за іншою спеціальністю, з урахуванням здобутих ПРН та обсягу навчального навантаження. Приклади міжнародної академічної мобільності на ОП відсутні. В університеті це питання регулює Інститут міжнародної освіти, зокрема центр наукової та освітньої мобільності, відділ міжнародного співробітництва. Представниками цих центрів (А. В. Смитюх, Н. М. Крючкова) було зазначено, що ОНУ співпрацює з Національним офісом Erasmus+, в університеті є приклади академічної мобільності, але спеціальність 014 Середня освіта не входить в коло зацікавленості зарубіжних партнерів, яких вже більше 200. Як повідомила Н. М. Крючкова, наразі йде розширення тематики співробітництва з метою у майбутньому залучити і спеціальність 014.07 Середня освіта (Географія), зокрема Дні молоді, співпраця в рамках «House of Europe» в межах України.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

ОНУ визначає чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, у «Положенні про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти Одеського національного університету імені І. І. Мечникова» (наказ ректора № 83-02 від 01.07.2020 р.), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу шляхом оприлюднення на офіційному веб-сайті ОНУ <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-neformal-osvita.pdf>. Порядок та процедура визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, визначена у розділі 3 і передбачає створення Предметної комісії у складі 5 осіб, яка визначає можливість визнання таких результатів і форму проведення атестації (співбесіда або форма контролю відповідно до НП). Для цього ЗВО визначені такі критерії як тематика, обсяг вивчення, зміст результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які відповідають як дисципліні у цілому, так і окремим розділам чи видам робіт. У цілому може бути перезараховано не більше 10 % обсягу кредитів ЄКТС ОП. Прикладів визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, на ОП не було. Але є певні кроки у цьому напрямку. Так, існує практика перезарахування певних розділів чи видів робіт з окремих дисциплін за результатами участі у конференціях, конкурсі наукових студентських робіт, організації культурно-виховних заходів. Студентка Кірович Н. (4 курс) за підготовку роботи про наочні засоби в загальноосвітніх школах отримала зарахування частини курсу «Природоресурсне право з основами правознавства», лектором з якої є керівник її роботи доц. В. І. Тригуб. Студентка Степаненко Д. (4 курс) за участь у конференції «Геоєкологія в умовах викликів XXI сторіччя» з доповіддю «Екологічна освіта та виховання в закладах загальної освіти в Україні» (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/images/ggf/geo-gallery/sertyfikaty/5.jpg>) отримала бали з дисципліни ВК16.2 «Геоєкологія та виховання екологічної свідомості». Доцент Попельницька Н. О. засвідчила про перезарахування в якості окремих практичних робіт з ВК12.1 «Методика виховної роботи» активну участь здобувачів у розробці сценаріїв та підготовку культурно-виховних заходів, що відбуваються на факультеті (зокрема День факультету, Містер і Міс університету, Благодійний ярмарок, Зустріч з відомими людьми, спортивні змагання тощо). Документального підтвердження процесу послідовного дотримання правил визнання результатів, отриманих у неформальній освіті під час реалізації освітньої програми ЕГ не виявлено.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Правила прийому на навчання за ОП є чіткими і зрозумілими, оприлюднені на сайті, підтримуються в актуальному стані. Є інформаційна підтримка вступників і на офіційному сайті геолого-географічного факультету. Доступ до інформаційних матеріалів для абітурієнтів надається переважно з головних сторінок офіційних сайтів ОНУ та ГГФ. Правила прийому враховують особливості ОП, що має особливу державну підтримку. Унормовані внутрішніми документами процедури визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, та у неформальній освіті.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Відсутність на ОП практики застосування правил визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, та у рамках неформальної освіти. Відсутність оприлюднених на офіційному сайті ОНУ програм вступних іспитів для тих категорій осіб, що мають вступати на навчання для здобуття вищої освіти за ОКР «бакалавр» на основі вступних іспитів і незрозумілість складного доступу до них на сайті ГГФ. Рекомендації: активізувати започатковану Відділом міжнародного співробітництва роботу щодо залучення здобувачів педагогічних спеціальностей до отримання результатів навчання в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності. Розглянути можливість внутрішньої академічної мобільності, бо є працюючі угоди з Тернопільським національним педагогічним університетом імені Володимира Гнатюка, Чорноморським національним університетом імені Петра Могили, Хмельницькою гуманітарно-педагогічною академією. Продовжити роботу щодо популяризації неформальної освіти як можливості для самореалізації. Передбачити у навчальних програмах дисциплін конкретні пропозиції щодо можливості реалізації неформальної освіти (зокрема перелік безоплатних платформ з навчальними курсами), а у Положенні <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-neformal-osvita.pdf> – можливість розгляду ймовірності перезарахування і під час вивчення дисципліни, але не пізніше ніж за місяць до її завершення, а не тільки до початку її вивчення. Оприлюднити на офіційному сайті ОНУ з виходом з початкової сторінки <http://onu.edu.ua/uk/abitur> програми вступних іспитів для тих категорій абітурієнтів, які мають право на вступ за результатами вступних іспитів з конкурсних предметів для підготовки за ОКР «бакалавр»

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Відсутність інноваційної практики, що була встановлена експертною групою, та наявність таких слабких сторін як-то складний доступ на сайті ГГФ та неоприлюднення на офіційному сайті ОНУ програм вступних іспитів для тих категорій осіб, що мають вступати на навчання для здобуття вищої освіти за ступенем «бакалавр» на основі вступних іспитів; певна невідповідність між ПРН, що визначені РП дисципліни «Природоресурсне право з основами правознавства» та тематикою наукової роботи, за якою були зараховані бали студентці, дозволили встановити, що ОП в цілому відповідає рівню В за критерієм 3.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

В ЗВО розроблене та функціонує Положення про організацію освітнього процесу (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>), згідно з яким навчальний процес здійснюється за наступними формами: навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи. Форми та методи визначаються для поточного, періодичного та підсумкового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти. Застосування форм та методів навчання забезпечує викладання, засвоєння матеріалу та досягнення визначених програмних результатів. На ОП застосовуються як традиційні системи методів так і інноваційні методики. До прикладу, ОК «Суспільна географія» передбачає застосування словесних методів навчання, наочних (ілюстрація, демонстрація Power Point); самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань. Передбачається проведення групових консультацій (1 год. на тиждень згідно з розкладом консультацій). Методи і форми, що застосовуються для забезпечення ПРН у межах ОК програми, зазначені у силабусах та оприлюднені на сайті факультету (<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/dystsypliny>). Забезпечення якості освітнього процесу здійснюється у відповідності до Положення про систему внутрішнього забезпечення якості в ОНУ ім. І.І. Мечникова (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/yakist.pdf>). У запропонованих бланках анкет опитування студентів щодо якості викладання запропоноване лише запитання: «Використання активних методів проведення занять?» (Анкети подані на сайті факультету: <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/dystsypliny>). Однак, результати опитування щодо форм та методів навчання здобувачів вищої освіти за даною ОП відсутні. Згідно з аналізом Аналітичного звіту анкетування бакалаврів за даною ОП (<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/dystsypliny>) 84,2% опитаних респондентів вважають достатній обсяг практичної підготовки, закладеної в ОП. 39 кредитів ЄКТС складають навчальні, виробничі та педагогічні практики на ОП, що сприяє забезпеченню практичної підготовки здобувача. Студентоцентрований підхід у межах даної ОП реалізується шляхом створення умов для вільного вибору освітніх компонентів (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>). Здійснюють запис (заява на ім'я декана) на вивчення дисциплін

вільного вибору з переліку вибіркового зі сторінки факультету. Перелік обраних дисциплін розміщені на сайті факультету в рубриці – «Вибіркові освітні компоненти» (<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/dystsypliny>). 89,5% респондентів за даною ОПП, вважають, що право на вільний вибір реалізується (<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/dystsypliny>) Робочі програми є авторськими, базовані на досягненнях як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. Методи навчання і викладання передбачені у робочих програмах за ОП «СО (Географія)» та загалом дозволяють реалізуватися принципам академічної свободи. Рекомендуємо оновити перелік рекомендованих джерел у робочих програмах, включити власні наукові праці.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Зміст, цілі та програмні результати, а також критерії оцінювання у межах окремих освітніх компонентів повідомляються здобувачам вищої освіти на початку вивчення окремих курсів. У результаті бесіди зі здобувачами вищої освіти підтверджено дані щодо своєчасності, відкритості та доступності усієї необхідної інформації щодо цілей, змісту та ПРН, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів. Інформація доступна в електронному варіанті та зберігається в паперовому вигляді. Графік організації освітнього процесу, розклади занять, сесій та можливі зміни у них оприлюднюються на сайті факультету (<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/dystsypliny>). У вільному доступі на вебсайті факультету у рубриці «Навчальні матеріали» - «Дисципліни» розміщені перелік обов'язкових та вибіркового дисциплін для студентів факультету та, відповідно, навчальні програми і силабуси (<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/dystsypliny>) за ОП «Середня освіта (Географія)». Процес комунікації між здобувачами та викладачами можливий у формі безпосереднього спілкування та за допомогою електронної пошти, соціальних мереж тощо, про що підтверджено в процесі спілкування експертної групи з усіма учасниками освітнього процесу. На ОП СО (Географія) під час карантину використовується дистанційна форма навчання з використанням платформи Zoom, застосовуються месенджер, Viber тощо, про що з'ясовано ЕГ під час експертизи. На веб-сторінці ОНУ наявна рубрика «Освітній процес в умовах карантину» (<http://onu.edu.ua/uk/research-council/osvitnii-protses-v-umovakh-karantynu>). У Методичних рекомендаціях щодо проведення іспитів та заліків, захисту курсових робіт (проектів) за дистанційною формою у період карантину в ОНУ імені І.І. Мечникова зазначено, що поточний контроль можна також здійснювати в усній формі під час відеоконференцій, використовуючи можливості ресурсів Zoom, Skype Meet Now, Google Hangouts Meet тощо. Експертною групою рекомендовано визначитися з єдиною платформою дистанційного навчання з метою зручності у роботі здобувачів вищої освіти та науково-педагогічного персоналу.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Здобувачі вищої освіти за ОП «Середня освіта (Географія)» мають змогу поєднувати навчання та дослідження, беручи участь у практиках, конференціях та при написанні бакалаврської роботи. Є учасниками постійно діючої проблемної студентської групи «Кразнавчо-туристичні засади підготовки майбутнього вчителя географії». З 2020 р. у межах студентської конференції геолого-географічного факультету працює підсекція «Середня освіта (Географія)», за результатами участі у якій, рекомендовано студентам Степаненко Д., Кірович Н, Моц О. підготувати публікації. У ЗСО зазначено, що опублікували праці: Степаненко Д. (тези у матеріалах конференції «Теоретичне та практичне застосування результатів сучасної науки», м. Запоріжжя, 2020 р.), Кірович Н. у співавторстві з доц. Тригуб В.І. опублікували тези у матеріалах конференції «Освіта і наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку», м. Дніпро, 2021 р. За час дії ОП студенти Кірович Н., Моц О. теж приймали участь у конференціях. З метою полегшення написання бакалаврської роботи як форми атестації за ОП Середня освіта (Географія) та написання студентами тез тощо, експертною групою рекомендовано запровадити «складову» з організації наукової діяльності. Активізувати наукову діяльність серед здобувачів вищої освіти.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

У ЗВО оновлення змісту освітніх компонентів регламентується Положенням про організацію освітнього процесу (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-osvit-process.pdf>) та можливим у результаті впровадження нових наукових досягнень, нормативних документів, викликаний потребами суспільства тощо. Ініціаторами оновлень можуть виступати викладачі, здобувачі вищої освіти, члени НМК, гарант ОП, адміністрація факультету. Процедура оновлення передбачає обговорення і затвердження на засіданнях кафедр. Робочі програми розглядаються і схвалюються НМК факультету, члени якої мають право вносити пропозиції щодо змісту ОК. До прикладу, в ОП «Середня освіта (Географія)» у ВК18.1 «Ґрунтово-земельні ресурси України та світу», ВК16.1 «Географія Одещини», ОК20 «Ґрунтознавство з основами географії ґрунтів» розширено зміст тем стосовно сучасного стану ґрунтово-земельних ресурсів Одеського регіону та півдня України загалом та результатами науково-дослідної роботи в рамках виконання низки держбюджетних та госпдоговірних тем співробітників випускової кафедри; в ОК29 «Регіональна економічна і соціальна географія» оновлення ОК відбувається з урахуванням сучасних соціально-економічних процесів тощо.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Інтернаціоналізація освітніх програм визнано одним із стратегічних пріоритетів Одеського національного університету на 2020-2025 рр. (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/strategyonu.pdf>). Відділ міжнародного співробітництва (<http://onu.edu.ua/uk/department>) координує процеси інтернаціоналізації діяльності та поширює інформацію про можливості мобільності студентів та викладачів. ОНУ є активним учасником наукових проєктів та програми академічної мобільності Erasmus+, але в рамках реалізації ОП «Середня освіта (Географія)» випадку застосування таких програм не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Сильні сторони: В ЗВО розроблені та функціонують ряд Положень, що регламентують організацію освітнього процесу, опитування та моніторинги, міжнародну співпрацю та академічну мобільність. На ОП «Середня освіта (Географія)» застосовуються як традиційні системи методів так і інноваційні методики. Здобувачі вищої освіти з ОП «Середня освіта (Географія)» мають змогу поєднувати навчання та дослідження. Брати участь у конференціях, дискусіях на рівні студентських проблемних груп з актуальної тематики тощо.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Слабкі сторони: відсутність систематичного опитування щодо форм та методів навчання. Відсутність проявів академічної мобільності серед здобувачів та викладачів на даній ОП. Рекомендуємо проводити опитування щодо форм та методів навчання, критеріїв оцінювання тощо, а також моніторинги за окремими навчальними дисциплінами з метою конкретизації. Запровадити «складову» з організації наукової діяльності з метою полегшення написання кваліфікаційної роботи бакалавра як форми атестації за ОП «Середня освіта (Географія)» та залучення здобувачів до наукової діяльності. Усіляко сприяти забезпеченню процесу академічної мобільності.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Проаналізувавши сильні та слабкі сторони Критерію 4, можна визначити, що рівень відповідності критерію – В, оскільки містить недоліки, які не є суттєвими та підлягають виправленню, а саме удосконалення Анкети для моніторингу якості освітнього процесу та популяризація участі здобувачів ОП в академічній мобільності як в межах України, так за кордоном.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми контрольних заходів є чіткими та зрозумілими, критерії оцінювання здобувачів ВО дозволяють встановити досягнення результатів навчання для кожного ОК та ОП у цілому, але у силабусах, НПД, РПД оприлюднені узагальнено. Серед форм контрольних заходів на ОП присутні усі, які передбачені внутрішніми документами, – вхідний, поточний, періодичний, підсумковий, атестація. Форми підсумкових контрольних заходів визначено в ОП та НП, чим забезпечується їх оприлюднення заздалегідь. Крім того, форми усіх контрольних заходів та критерії оцінювання є заздалегідь оприлюдненими. Наприклад, для ОК 15 «Зміст і методика навчання природознавства» у навчальних програмах (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/edu-programm/ggf/obovyazkovi/014-07_Geografiya_bakalavr/NP_Zmist_i_metodyka_navchannia_pryrodoznavstva.pdf), робочих програмах дисциплін (надаються безпосередньо студентам, представлені у відомостях про самооцінювання, на сайті не оприлюднені),

силабусах (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/edu-programm/ggf/obovyazkovi/014-07_Geografiya_bakalavr/Sylabus_Zmist_i_metodyka_navchannia_pryrodoznavstva.pdf). Для обов'язкових ОК переважає як форма підсумкового контрольного заходу – екзамен (ОК1 «Актуальні питання історії та культури України», ОК3 «Українська мова за професійним спрямуванням», усі дисципліни природничої підготовки ОК7-ОК12 та циклу педагогічного та методики викладання ОК13-ОК17). Для ОК4 «Політологія», ОК27 «Географія суспільного господарства» передбачені тільки заліки. З усіх без виключення дисциплін передбачені проміжні та періодичні контрольні заходи. Під час онлайн спілкування з фокус групами встановлено, що на початку вивчення дисципліни здобувачі знайомляться з формами і критеріями оцінювання з оприлюднених документів, викладачі роз'яснюють їх здобувачам і на першому занятті, чим досягається прозорість і зрозумілість. Аналіз змісту, структури, форм контролю ОК25 «Ландшафтознавство» (5,5 кредитів ЄКТС, доц. П'яtkова А. В.) показав можливість досягнення таких програмних результатів як ПРН1-ПРН4, ПРН7, ПРН11, ПРН15-16, ПРН 20, ПРН22-23, ПРН29 шляхом лекційних і лабораторних занять, підготовкою студентами індивідуального навчально-дослідного завдання, проходження поточних контрольних робіт за 5 змістовими модулями, усного екзамену. Інша, менша за обсягом, дисципліна ОК13 «Педагогіка» (4 кредити, доц. Прокоф'єва Л. Б.) уможливило забезпечення чотирьох ПРН, зокрема ПРН5, ПРН13-14, ПРН19 шляхом лекційних та практичних (у вигляді семінарів) занять з елементами бесіди, аналізу педагогічних ситуацій, диспутів, розробки виховних заходів, а також поточного тестування, опитування, підсумкового тестування з 4 змістових модулів, усного іспиту, поєднуючи таким чином різні форми проведення оцінювання і досягнення ПРН.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Стандарт вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта відсутній. З метою атестації здобувачів вищої освіти передбачено в ОП дві форми – бакалаврська робота (ОК37 за ОП 2018, 2020 років, ПП15 за ОП 2016 р.) та комплексний державний іспит (ОК38 за ОП 2018, 2020 років, ПП16 за ОП 2016 р.). ОП 2018, 2020 років передбачає формування ФК17 тільки за рахунок атестації здобувачів, без попередньої підготовки в рамках освітніх компонентів. Відповідність професійній кваліфікації «Вчитель географії і природознавства» підтверджується під час атестації, про що зазначила на онлайн-зустрічі гарант ОП М. В. Адобовська та підтвердив завідувач кафедри географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру А. О. Буяновський. Для здійснення атестації у 2021 р. створена Екзаменаційна комісія відповідно до Положення про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/dek/exam-komiss.pdf>). Бакалаврська робота (4 кредити ЄКТС) дозволяє сформуванню первинні навички науково-дослідницької роботи, бо за іншими обов'язковими освітніми компонентами формування здатності проводити наукові дослідження не передбачено. Вимоги до виконання кваліфікаційних робіт бакалаврів розміщено на сайті ГГФ [http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/disciplins/diplom-rabota/MR_diplom_bakalavr_01407-Serednya_osvita\(geografiya\).pdf](http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/disciplins/diplom-rabota/MR_diplom_bakalavr_01407-Serednya_osvita(geografiya).pdf). ЕГ встановила, що відповідно до ОП 2020 р. не передбачено в ОК 37 жодного ПРН з частини «Знання і розуміння» (ПРН1-ПРН10). Кваліфікаційна робота виконується самостійно студентом під керівництвом досвідченого викладача, з яким студент співпрацює за тематикою роботи, як правило, починаючи з 3 курсу. На 4 курсі офіційно затверджуються теми кваліфікаційних робіт, наукові керівники та рецензенти http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/disciplins/diplom-rabota/zatverdjenya_tem-zakripleny_kerivnikiv-recenz_ggf_bakalavr2020-21.pdf (рішення вченої ради ГГФ від 16.10.2020, протокол № 3, затверджене проректором з науково-педагогічної роботи). Роботи проходять перевірку на наявність неправомірних запозичень. Комплексний державний іспит (1,5 кредити ЄКТС) [http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/disciplins/atestacia-zdobuvachiv/program-atestat-ispytu-bakalavr-014-07SerednyaOsvita\(Geografiya\).pdf](http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/disciplins/atestacia-zdobuvachiv/program-atestat-ispytu-bakalavr-014-07SerednyaOsvita(Geografiya).pdf) охоплює найважливіші розділи географічних та педагогічних дисциплін ([http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/disciplins/atestacia-zdobuvachiv/program-DO-atestat-ispytu-bakalavr-014-07SerednyaOsvita\(Geografiya\).pdf](http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/disciplins/atestacia-zdobuvachiv/program-DO-atestat-ispytu-bakalavr-014-07SerednyaOsvita(Geografiya).pdf)). Білет включає три питання (2 – з географії, третє – з педагогіки та методики навчання), що підтвердить спроможність випускників знати фахову та предметну область професійної діяльності. Іспит проводиться в усній формі. Критерії оцінювання представлені в програмі. Обсяг навчального навантаження за формами атестації в ОП цілком відповідає реальному навантаженню на студента.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

В ОНУ унормовано внутрішніми документами (Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-kontrol.pdf>, затверджене наказом ректора № 83-02 від 01.07.2020 р., Положення про організацію освітнього процесу в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова, <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-osvit-process.pdf>, оновлена редакція, п. 2.10) різновиди контрольних заходів, чіткі і зрозумілі правила їх проведення, що доступні для усіх учасників освітнього процесу. Окремим розділом представлений порядок оскарження процедури проведення та результатів підсумкового контролю. Процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів унормовані Положенням про політику та врегулювання конфліктних ситуацій в Одеському національному університеті

(<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-regulirovanie-kofliktov.pdf>). Визначених у Положеннях порядків дотримуються під час реалізації освітнього процесу, що підтвердили здобувачі і НПП. В ОНУ пропагандується принцип академічної доброчесності, зокрема в плані об'єктивності і неупередженості екзаменаторів. На ОП це досягається залученням двох екзаменаторів (ОК20 «Ґрунтознавство з основами географії ґрунтів» – Буяновський А. О., Попельницька Н. О., ОК12 «Основи суспільної географії» – Топчів О. Г., Приходько З. В.), детальною схемою розподілу балів між видами робіт та викладеною у кожному силабусі політикою курсу (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/edu-programm/ggf/obovazkovi/014-07_Geografiya_bakalavr/Sylabus_Osnovy_suspilnoi_heohrafiu.pdf). Під час дистанційного навчання активно впроваджуються тестові технології проведення контрольних заходів, про що зазначили студенти (Н. Кірович, А. Тішаєва, А. Мазур) та НПП (Л. В. Хомич, Л. Б. Прокоф'єва, З. В. Приходько). Така форма надає ще більшій об'єктивності оцінювання контрольних заходів. Порядок повторного проходження контрольних заходів визначено у згаданому положенні, розділ 5. Ліквідація академічної заборгованості. При повторному перескладанні вдруге створюється комісія, рішення якої є остаточним. Присутні на зустрічі студенти знають про порядок, але саме повторне оцінювання не проходили. Ознайомлення з нормативною базою, онлайн-спілкування з ЕҐ здобувачів освіти свідчать про розуміння і прозорість, об'єктивність і неупередженість проведення і оцінювання контрольних заходів. За результатами анкетування студентів http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/disciplins/Analit_zvit_anketuvanya_serednya_osvita_geografiya.pdf встановлено, що більше 80 % здобувачів ознайомлені з порядком оскарження результатів іспитів, заліків, порядком їх перескладання, процедурою врегулювання конфліктних ситуацій в університеті. Інші – ознайомлені частково. Нарікань зі сторони здобувачів, що входили до фокус-групи, не було.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

В ОНУ визначені чіткі і зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, зокрема запобігання плагіату, що покладені в основу «Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І. І. Мечникова» (наказ ректора № 21-02 від 22.02.2018 р.) http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/acad_council/polozhennya-antiplagiat-22-02-2018.pdf. У Положенні викладені основні поняття, профілактичні заходи запобігання плагіату в академічному середовищі ОНУ, порядок здійснення перевірки на академічний плагіат, порядок подання апеляції та її розгляду. У цьому ж положенні зазначені у п. 2.3 шляхи дотримання академічної доброчесності НПП, у п. 2.4 – здобувачами ВО. У п. 2.5 зазначено види порушення академічної доброчесності, серед яких є фальсифікація, списування, самоплагіат, хабарництво, необ'єктивне оцінювання. При анкетуванні здобувачів розглядається питання ознайомлення з процедурою реагування університету на порушення академічної доброчесності (пит. 27 http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/3Anketa_yakist_osvitu.pdf). За результатами анкетування здобувачів ВО керівник Центру забезпечення якості освіти ОНУ І.П. Анненкова висунула рекомендацію звернути увагу викладачів, що іноді має місце таке порушення академічної доброчесності з боку студентів як списування (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/disciplins/Analit_zvit_anketuvanya_serednya_osvita_geografiya.pdf). При онлайн спілкуванні з фокус-групою здобувачів ВО ЕҐ встановлено, що здобувачі (Моц О., Деде Р., Тішаєва А.) обізнані з політикою академічної доброчесності, серед можливих наслідків зазначили необхідність перескладання іспиту у разі списування. В ОНУ здійснюється перевірка кваліфікаційних робіт на плагіат в системі Unicheck, що безоплатно надана МОН України. Відповідальним структурним підрозділом є відділ інформаційних технологій Наукової бібліотеки ОНУ. Студенти і НПП добре обізнані про академічну доброчесність, порядок здійснення перевірки кваліфікаційних робіт і навчально-методичних видань відповідно на наявність плагіату. Але були ускладнення у відповіді про кількісні показники, за яких додатково визначається дійсна наявність/відсутність плагіату. Вони не визначені і положенням. У цілому випускники однозначно готові до перевірки робіт на плагіат. Оскільки ОП акредитується вперше, то результатів перевірки кваліфікаційних робіт на наявність запозичень не було. Окремі з них (Степаненко Д.) вже проходили відповідні перевірки при поданні тез на конференцію. З кваліфікаційних робіт, навчально-методичних праць, статей тощо наповнюється Інституційний репозитарій <http://dspace.onu.edu.ua:8080>. На сайті ОНУ, ГГФ не висвітлено інформацію про заходи з популяризації академічної доброчесності.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Положення, що регламентують механізми проведення контрольних заходів, критерії оцінювання та процедуру оскарження результатів навчання, наявні у вільному доступі на сайті ЗВО. Здобувачі вчасно отримують інформацію про контрольні заходи і форми їх проведення, які адаптуються до невизначеності умов карантинних обмежень, але дозволяють при виборі будь-якої форми контрольних заходів встановити рівень досягнення здобувачем ВО результатів навчання. Правила проведення контрольних заходів є чіткими і зрозумілими, доступними для всіх учасників освітнього процесу. Об'єктивність екзаменаторів досягається комплексом заходів. Уся інформація про

проведення підсумкових контрольних заходів розміщується на сайті ГГФ та на стенді біля деканату. Запровадження розміщення кваліфікаційних робіт у репозитарії.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Відсутність конкретизації кількісних показників, за яких кваліфікаційна робота додатково перевіряється фахівцем на наявність/відсутність плагіату. В робочих програмах окремих навчальних дисциплін не конкретизовані критерії оцінювання різних видів робіт здобувачів ВО, підсумкового та проміжного контролів. Відсутня на сайті рекомендована тематика кваліфікаційних робіт, що забезпечило б вільний вибір. Рекомендації: затвердити на засіданні вченої ради ГГФ (або увести у Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І. І. Мечникова) кількісні показники, за яких робота визначається оригінальною. Конкретизувати в програмах навчальних дисциплін критерії оцінювання практичних/лабораторних робіт, проміжних, періодичних та підсумкових контрольних заходів. Розмістити рекомендовану тематику кваліфікаційних робіт бакалаврів на сайті кафедри <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/chairs/soil>, а не тільки у Методичних рекомендаціях з виконання дипломних робіт для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія) [http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/disciplins/diplom-rabota/MR_diplom_bakalavr_01407-Serednya_osvita\(geografiya\).pdf](http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/disciplins/diplom-rabota/MR_diplom_bakalavr_01407-Serednya_osvita(geografiya).pdf).

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

За критерієм 5 дана ОП має значний рівень відповідності акредитаційним вимогам. Серед сильних сторін слід зазначити започатковану практику розміщення кваліфікаційних робіт у репозитарії ОНУ, різноманітні заходи щодо інформування здобувачів про підсумкові контрольні заходи, але є окремі слабкі сторони, які не носять суттєвого характеру, зокрема неконкретизовані критерії оцінювання різних видів робіт, що реалізуються протягом вивчення дисципліни, не оприлюднена рекомендована тематика кваліфікаційних робіт, відсутність конкретизації кількісних показників, за яких кваліфікаційна робота додатково перевіряється фахівцем на наявність/відсутність плагіату.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Освітній процес за ОП «Середня освіта (Географія)» забезпечують кваліфіковані науково-педагогічні працівники ЗВО. Аналіз табл. 2. засвідчує, що у структурі науково-педагогічного персоналу, що здійснює освітній процес за ОП науковий ступінь кандидата наук мають (56,7 %) викладачів, доктора наук (13%), вчене звання доцента (27%) та професора (13%). В структурі НПП майже 47 % становлять чоловіки. Простежуємо відповідність спеціальностей викладачів, великий досвід науково-педагогічної роботи (стаж роботи НПП від 10 до 50 років) та публіцистичну активність (табл. 2). Водночас експертною групою рекомендовано посилити кількість публікацій у відповідності до предметної області навчальних дисциплін, які викладають на даній ОП (до прикладу, ОК «Українська мова за професійним спрямуванням», викл. Людмила С.; ОК «Географія в ЗОНЗ та методика їх викладання», викл. Світлана К.). У НПП, що забезпечують освітній процес на даній ОП відсутні публікації, що входять до наукометричних баз Scopus та Web of Science. Академічна та професійна кваліфікація викладачів, що викладають за даною ОП, дозволяє забезпечити досягнення визначених цілей та програмних результатів навчання. Актуальною є інформація щодо підвищення кваліфікації (стажування) науково-педагогічних працівників у ЗВО України. Стажування у закордонних ЗВО є поодиноким: П`яткова А. В. (Краківський економічний університет, 2019 р.), Буяновський А. О. (Університет природничих наук у Любліні, 2020 р.). ЕГ рекомендовано посилити стажування у закордонних ЗВО (у т.ч. із застосуванням дистанційних технологій).

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Процедури конкурсного відбору викладачів кафедри є прозорими. Регламентовані порядком проведення конкурсного відбору на посади НПП в ОНУ Положенням про проведення конкурсного відбору при заміщенні

вакантних посад НПП ОНУ та укладання з ними трудових договорів (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz_naukped.). pdf). Конкурс на заміщення вакантної посади оголошується наказом Ректора ОНУ. Термін подання заяви та документів складає один місяць. Оголошення про Конкурс публікуються в газеті «Вечірня Одеса». Процедура відбору є наступною: робота конкурсної комісії на відповідність претендентів, обговорення кандидатур претендентів на заміщення посади викладачів проводиться на засіданні кафедри, яка надає ї відповідні висновки. Особа, що претендує на посаду попередньо проводить відкрите заняття.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

ЗВО здійснює залучення роботодавців до організації та реалізації навчального процесу. На ОП «Середня освіта (Географія)» залучення роботодавців відбувається передусім для рецензування ОП, перегляду та оновлення освітньої програми та під час педагогічної та виробничої практики. Між ОНУ та закладами загальної середньої освіти укладено договори щодо проходження здобувачами практики у ЗССО (<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/dystsyplyny>).

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

У процесі спілкування з представниками фокус-груп експертна група переконалася, що залучення професіоналів-практиків та роботодавців до ведення аудиторних занять на ОП «Середня освіта (Географія)» є епізодичним. Приклади залучення роботодавців у якості гостьових лекторів наведені у ЗСО: (Вчитель географії Жоян Р.В. (ЗССО №113), вчитель географії вищої категорії, вчитель-методист ЗССО № 118 - Бранчук О. М., старший вчитель вищої категорії, голова метод об'єднання ЗССО №6 - Гамар О. І. (м. Білгород-Дністровський). В рамках Угод про організацію академічних обмінів ОНУ імені І.І. Мечникова у якості лекторів долучалися доцент кафедри географії та методики її викладання ТНПУ О. Варакута, акад. І. Шоробура - ректор ХГПА та інші (<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/halereia>. Відкриті лекції).

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

У ЗВО сформована система професійного розвитку викладачів, що відповідає їх потребам та інтересам. Документами, що регламентують систему професійного розвитку викладача, є Статут Університету (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/statut-onu-2017.pdf>) і Положення про підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/dek/poloz-pidvishennya-kvalifikatsii_12112020.pdf) згідно з яким підвищення кваліфікації за вибраною формою та видом навчання за накопичувальною системою складає 6 кредитів ЄКТС на 5 років. Викладачі, що забезпечують освітній процес на ОП «Середня освіта (Географія)» покращують свій професійний рівень у відповідності до положення. Більшість НПП пройшли стажування у закладах вищої освіти України. Приклади закордонного стажування є поодинокими (доцент А. Буяновський). В ОНУ створені можливості для оволодіння англійською мовою («Центр мовної підготовки та мовної сертифікації» (<http://onu.edu.ua/uk/structure/filials/kursy-tsentra-movnoi-pidhotovky-ta-movnoi-sertyfikatsii>)). Експертна група, вважає, за доцільне, рекомендувати науково-педагогічним працівникам брати участь у тренінгах та семінарах (в т.ч. з педагогіки та методики викладання, дистанційної роботи тощо), з метою постійного підвищення педагогічної майстерності, що викликано потребами сучасного суспільства.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

У ЗВО функціонує система заохочення НПП за досягнення в науково-педагогічній діяльності. За досягнення високих результатів працівники ОНУ імені І. І. Мечникова за рішенням Вченої ради можуть бути представлені до державних і урядових нагород, присвоєння почесних звань, відзначення преміями тощо. За особливі успіхи, впровадження найсучасніших наукових проблем на світовому рівні, за володіння і використання у роботі знань іноземної мови на сучасному рівні, за рахунок спеціального фонду викладачам може встановлюватися надбавка до заробітної плати, розмір якої визначається контрактом (Статут Університету <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/statut-onu-2017.pdf>). У процесі роботи експертна група переконалася, що на геолого-географічному факультеті наявна практика заохочення (в т.ч. преміювання, Абодовська М. В., Яворська В. В.) викладачів. Яворська В. В. була нагороджена грамотою «Кращий викладач очима студентів в умовах дистанційного навчання 2020 р.» про що зазначено адміністрацією ЗВО.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Науково-педагогічний персонал має відповідну академічну та професійну кваліфікацію, що забезпечує досягнення програмних результатів навчання. Науково-педагогічні працівники, що забезпечують реалізацію освітнього процесу на ОП «Середня освіта (Географія)» мають великий досвід роботи у ЗВО. У ЗВО сформована система професійного розвитку викладачів, що відповідає їх потребам та інтересам. Конкурсний відбір НПП є прозорим і відбувається згідно з визнаною процедурою у ОНУ імені І. І. Мечникова.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

За деякими освітніми компонентами публікативна активність щодо відповідності предметній області є невідповідною (ОК «Українська мова за професійним спрямуванням») та низькою (ОК «Географія в ЗОНЗ та методика їх викладання»). У науково-педагогічних працівників, відсутні праці, що входять до наукометричних баз Scopus та Web of Science. Залучення фахівців-практиків до реалізації освітнього процесу на даній ОПП є частковим. Експертною групою рекомендуємо посилити наукову діяльність у відповідності до предметної області навчальних дисциплін, які викладають на даній ОП. Підвищити публікаційну активність у виданнях, що входять до наукометричних баз Scopus та Web of Science, сприяти активнішому залученню до проведення аудиторних занять фахівців-практиків. Долучатися до тренінгів та семінарів з метою постійного підвищення педагогічної майстерності, що викликано потребами сучасного суспільства.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

За результатами аналізу сильних та слабких сторін Критерію 6, можна визначити, що Рівень відповідності критерію – В. Академічна та професійна кваліфікація викладачів, що викладають за даною ОПП, дозволяє забезпечити досягнення визначених цілей та програмних результатів навчання. Такі слабкі сторони, як невідповідність публікацій змісту освітнього компоненту за окремими освітніми компонентами та часткове залучення фахівців-практиків до реалізації освітнього процесу, не ускладнюють процес отримання освітніх послуг та підлягають виправленню.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Інформація про фінансові ресурси ЗВО розміщена на офіційному сайті ОНУ у розділі «Фінансові документи» (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/finansovi-dokumenty>) та розділі «Закупівлі» (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/zakupivli>). Формування цих ресурсів задля реалізації ОП здійснюється за рахунок коштів юридичних і фізичних осіб. Як було виявлено під час спілкування із фокус групами для функціонування Університету загалом вони є достатніми. Матеріально-технічні ресурси ЗВО та навчально-методичне забезпечення ОП є достатніми для досягнення цілей та ПРН. В освітньому процесі задіяна належна кількість аудиторних приміщень, у тому числі з мультимедійними установками та телевізорами, комп'ютерні класи, включно з комп'ютерним лінгвістичним кабінетом, лабораторії (зокрема навчальна лабораторія аналізу ґрунтів і води, кабінет краєзнавства і методики викладання географії), Зоологічний музей, Палеонтологічний музей, Геолого-мінералогічний музей, спортивні та танцювальні зали, ботанічний сад загальнодержавного значення ім. академіка В.І. Липського (<http://onu.edu.ua/uk/science/botanicgarden>), бібліотеки (<http://lib.onu.edu.ua/>), наповнені необхідними фондами, навчально-науковий стаціонар ГГФ «Криничка», база відпочинку «Чорноморка» (<http://onu.edu.ua/uk/infostud/chornomorka>) тощо. При викладанні ОК20 «Ґрунтознавство з основами географії ґрунтів», проведенні навчальної комплексної географічної практики (ОК31), ВК7.3 «Дослідження, картографування та моніторинг ґрунтів і земель», ВК18.1 «Ґрунтово-земельні ресурси України та світу» задіяні для виконання робіт навчальна лабораторія аналізу ґрунтів і води, науково-дослідна лабораторія охорони ґрунтів чорноземної зони. Дисципліни ВК3.2 «Спортивний туризм і орієнтування», ВК9.1 «Методика організації краєзнавчо-туристичної роботи», ВК13.2 «Позакласна і позашкільна робота з географії» проходять у кабінеті спортивного туризму, який має повний набір туристичного спорядження, туристичних картографічних творів, мультимедійне обладнання. Гордістю ОНУ є колекція портоланів у кабінеті топографії, геодезії, картографії, яка використовується при вивченні

ОК21 «Картографія». Під час зустрічі здобувачі вищої освіти зазначили, що вони повністю задоволені освітнім процесом та зауважили, що є у повній мірі забезпеченими матеріально-технічними ресурсами.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

У розділі «Фінансові документи» (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/finansovi-dokumenty>) на офіційному сайті Університету розміщено «Перелік та вартість додаткових платних послуг, що надаються ОНУ імені І.І. Мечникова у 2021 році». Та під час зустрічей із фокус-групами було з'ясовано, що учасники освітнього процесу мають безоплатний доступ до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, які сприяють навчальній, викладацькій та / або науковій діяльності (<http://onu.edu.ua/uk/>, <http://onu.edu.ua/uk/infostud>, <http://onu.edu.ua/uk/acccdep>). Також під час експертизи було визначено, що на території університету наявні зони вільного доступу до мережі Wi-Fi.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

ЕГ було встановлено, що освітнє середовище ЗВО є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти та задовольняє їхні потреби та інтереси, які визначаються під час взаємодії викладачів та студентів у формі спілкування. Студентам проводять інструктажі з охорони праці та безпеки життєдіяльності, що засвідчено у відповідних журналах. Лабораторії та навчальні кабінети оснащені вогнегасниками, аптечками тощо. Задля вирішення проблем у сфері психічного здоров'я, таких як, адаптація першокурсників до нового середовища, тривога та страх у сесійний період тощо в ОНУ імені І.І. Мечникова діє Психологічна служба (<http://onu.edu.ua/uk/infostud/psy-service>). Під час карантинних обмежень відбувається дотримання санітарних вимог, зокрема наявність санітаizerів, урн для використаних засобів індивідуального захисту, здійснюється провітрювання приміщень після кожного заняття. Освітнє середовище задовольняє потреби та інтереси здобувачів вищої освіти та НПП. Існують широкі можливості для соціальних активностей на території ОНУ, зокрема гуртожиток № 5, де мешкають студенти, що навчаються на даній ОП, має рекреаційно-оздоровчі зони з тренажерами, неподалік від нього знаходиться стадіон на відкритому повітрі, зал боротьби, критий зал для ігрових видів спорту, танцювальний зал для занять аеробікою. Взагалі гуртожиток № 5 має дуже зручне розташування, поблизу знаходяться медпункт, Психологічна служба ОНУ, спортивна інфраструктура, філіал наукової бібліотеки ОНУ з підбіркою тематичної літератури. До організації освітнього середовища, зокрема гуртожитків, соціальної інфраструктури активно задіяні органи студентського самоврядування, представник яких (Є. Юраш) під час онлайн-спілкування зазначив про такі заходи, як встановлення бойлерів, облаштування ізоляторів та їх обслуговування.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Під час спілкування з фокус-групами було встановлено, що ЗВО надає підтримку студентам на належному рівні. Це реалізовується завдяки роботі гаранта ОП, викладацького складу, адміністрації та допоміжних підрозділів Університету. В Університеті функціонує Психологічна служба (<http://onu.edu.ua/uk/infostud/psy-service>) та Юридичний центр (<http://onu.edu.ua/uk/lawcenter>), які надають консультативну підтримку всім учасникам освітнього процесу. Інформаційна підтримка здійснюється через основні канали – це офіційний сайт ОНУ (<http://onu.edu.ua/uk/>), сайт геолого-географічного факультету (<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf>), сторінка кафедри у Facebook (<https://www.facebook.com/Кафедра-географії-України-грунтознавства-i-земельного-кадастру-110868320724082>), а також через додаткові – Viber, Telegram, що було підтверджено під час спілкування зі здобувачами та викладачами. Для результативної співпраці адміністрації та здобувачів ЗВО створено Студентське самоврядування (<http://onu.edu.ua/uk/infostud/selfgov>) та Профком студентів та аспірантів (<http://studprofkom.onu.edu.ua/>). Останнім було проведено моніторинг дистанційного навчання, за результатами якого було визначено достатність підтримки здобувачів під час такої форми навчання (<http://studprofkom.onu.edu.ua/?p=46>).

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

На офіційній сторінці ЗВО є розділ «Умови доступності закладу освіти для навчання осіб з особливими освітніми потребами» (<http://onu.edu.ua/uk/infostud/umovy-dlya-navchanya-osib-z-osoblyvymy-osvitnimy-potrebamy>), який дозволяє абітурієнту при вступі визначитися з умовами університету. Під час огляду матеріально-технічного забезпечення ЕГ переконалася у відсутності перешкод для попадання на факультет особам із особливими фізичними потребами. При вході в університет наявні пандуси. Якщо у групі є студент з особливими фізичними

потребами, то заняття усі проходять в аудиторіях 1 поверху. На 1 поверсі є і пункти харчування. Загалом, всі особи з особливими освітніми потребами (у тому числі студенти, які мають дітей чи працевлаштовані тощо), як було з'ясовано під час зустрічей, можуть за рішенням Вченої ради факультету навчатися за індивідуальним графіком, а також отримувати матеріальну допомогу. Однак, студентів з особливими освітніми потребами на даній ОП немає.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (сексуальні домагання, дискримінація, корупція) регламентуються такими документами як: «Антикорупційна програма Одеського національного університету імені І.І. Мечникова» (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/anticorrupt.pdf>), «Положення про політику та урегулювання конфліктних ситуацій в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова» (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-regulirovanie-kofliktov.pdf>). Також, як на сайті ЗВО, так і в холі факультету наявна «Скринька довіри» (<http://onu.edu.ua/uk/infostud/suggestbox>), куди можна звертатися задля збереження анонімності. Під час спілкування з фокус-групами було встановлено, що дані ситуації не виникали.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Фінансові та матеріально-технічні ресурси, а також навчально-методичне забезпечення є достатніми для досягнення цілей і програмних результатів навчання за цією ОП. Позитивною практикою, є те, що при університеті функціонують кілька тематичних музеїв, ботанічний сад, гідробіологічна станція, спеціалізовані навчальні лабораторії та кабінети які використовуються для забезпечення освітнього процесу. А також наявність навчальної бази – польового стаціонару у с. Кринички Балтського району Одеської області. Усі учасники освітнього процесу мають вільний та безоплатний доступ до інфраструктури та інформаційних ресурсів ЗВО. В університеті створено безпечне освітнє середовище, на належному рівні здійснюється підтримка студентів та наявні достатні умови для реалізації права на освіту особам з особливими освітніми потребами (як з фізичними вадами, так і тим, хто має дітей чи є працевлаштованим тощо), унормовано питання вирішення конфліктних ситуацій.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Не виявлено

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

ОП «Середня освіта (Географія)» має високий рівень відповідності характеристикам якості освітньої програми за критерієм 7. Зразковою практикою є функціонування тематичних музеїв, ботанічного саду у складі ОНУ, безоплатно доступних для використання в освітньому процесі, робота польового географічного стаціонару у с. Кринички, потужної загальноуніверситетської інфраструктури.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

В ОНУ процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП регулюються такими нормативними документами: «Положення про освітні програми в ОНУ імені І.І. Мечникова» (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-osvit-prog2020.pdf>), «Політика забезпечення

якості вищої освіти ОНУ імені І.І. Мечникова» (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/politika-yakosti.pdf>), «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості в ОНУ імені І.І. Мечникова» (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/yakist.pdf>), «Положення про моніторинг якості освіти в ОНУ імені І.І. Мечникова» (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozhmonitring2020.pdf>), «Положення про організацію і проведення опитування здобувачів вищої освіти в ОНУ імені І.І. Мечникова» (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozennya_opytuvanya2020.pdf). Згідно з даними документами та за результатами зустрічей із фокус-групами ЕГ дійшла висновку, що до процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП залучені всі учасники освітнього процесу та зовнішні стейкхолдери. Крайній перегляд ОП був здійснений у 2019-2020 н.р. За його результатами було прийнято рішення: 1) збільшити перелік дисциплін вільного вибору, додавши такі дисципліни, як «Менеджмент освітніх закладів», «Валеологія та моніторинг здоров'я школяра», «Перша долікарська допомога», «Методика розв'язування задач з географії»; 2) вилучити з ОП дисципліну «Структура шкільного курсу «Основи економіки» та методика його викладання»; 3) продовжити викладання дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» у 6 і 7 семестрах (протоколи засідання кафедр № 5 від 22.01.2020 та № 6 від 29.04.2020).

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

У результаті зустрічей із представниками студентства та студентським самоврядуванням було встановлено, що вони займають активну позицію у житті університету, є учасниками засідань кафедр, Вчених рад, беруть участь у перегляді ОП та у будь-який час можуть звертатися до викладачів із пропозиціями щодо покращення ОП та освітнього процесу загалом. О. Моц підтвердила, що під час попереднього обговорення ОП у 2020 р. запропонувала додати вибірккову дисципліну «Менеджмент освітніх закладів», а Н. Кірович наголосила на тому, що запропонувала приділяти більше уваги вивченню іноземної мови (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/propozycji_do_OP_014-07Serdnya_osvita-geografiya.pdf). Відповідно до Розпорядження ректора № 9 від 12.03.2020 р. задля отримання об'єктивної інформації щодо очікувань і задоволення здобувачів вищої освіти якістю освіти в Університеті та її удосконалення в університеті запроваджені анкети для проведення опитувань (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/center-yakosti/rozporjadzhenya_anket_yakosti_osvity.pdf). У ході експертизи було з'ясовано, що такі опитування серед студентів даної ОП проводилися у грудні 2020 року, що свідчить про те, що вони тільки почали започатковуватися і проводилися вперше у терміни, які не відповідають Положенню (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozennya_opytuvanya2020.pdf). Результати були обговорені на засіданні кафедри географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру (протокол № 5 від 27.01.2021) та висвітлені на сайті геолого-географічного факультету (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/disciplins/Analit_zvit_anketuvanya_serednya_osvita_geografiya.pdf).

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Під час спілкування з роботодавцями було виявлено, що вони безпосередньо залучені до проектування, оновлення та функціонування ОП (протокол засідання кафедри № 5 від 22.01.2020 р.). Вони підтвердили, що ними на громадському обговоренні ОП у 2020 році було запропоновано в навчальній дисципліні «Основи педагогічної майстерності» передбачити розробку конспектів занять, зорієнтованих на розвиток творчих здібностей (К. Гонтенко), прибрати з ОП навчальну дисципліну «Структура шкільного курсу «Основи економіки» та методика його викладання» (О. Королькова), збільшити блок дисциплін направлених на здоров'язбережувальну підготовку студентів (В. Петровська) (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/propozycji_do_OP_014-07Serdnya_osvita-geografiya.pdf). Також роботодавці залучені до освітнього процесу як лектори. Прикладами є відкриті лекції та зустрічі В. Гладенюка, О. Гамар, Л. Семенюк тощо, інформація про які розміщена на сайті геолого-географічного факультету, розділ «Галерея», рубрика «Відкриті лекції» (<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/halereia>).

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

В Університеті існує практика збирання інформації щодо кар'єрного шляху випускників, яка здійснюється гарантими ОП, заступниками деканів з виховної роботи (<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/kariera>) та відділом сприяння працевлаштуванню випускників та студентів (<http://depwork.onu.edu.ua/>). Також комунікація відбувається через соціальні мережі та під час щорічного свята зустрічі випускників, яке проходить у перший тиждень квітня. Випускників ОП «Середня освіта (Географія)» ще не було.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

В ОНУ діє «Політика забезпечення якості вищої освіти ОНУ імені І.І. Мечникова» (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/politika-yakosti.pdf>) та «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості в ОНУ імені І.І. Мечникова» (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/yakist.pdf>) згідно з якими мають проводитися опитування учасників освітнього процесу. Задля врегулювання даного питання в Університеті розроблено «Положення про організацію і проведення опитування здобувачів вищої освіти в ОНУ імені І.І. Мечникова» (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozennya_opytuvanya2020.pdf). Такі опитування проводилися вперше у грудні 2020 року і результати обговорювалися на засіданні кафедри (протокол № 5 від 22.01.2021) та висвітлені на сайті геолого-географічного факультету (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/disciplins/Analit_zvit_anketuvanya_serednya_osvita_geografiya.pdf). Однак, терміни проведення даних опитувань не відповідають Положенню. Ще одним способом визначення недоліків в ОП є оприлюднення проекту ОП на сайті університету для громадського обговорення. За результатами такого минулорічного обговорення (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/propozycji_do_OP_014-07Serdnya_osvita-geografiya.pdf) в програму ОП 2020 року було внесено пропозиції студентів та зовнішніх стейкхолдерів: 1) продовжити вивчення дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» у 6 і 7 семестрах (студентка Н. Кірович); 2) вилучити з ОП дисципліну «Структура шкільного курсу «Основи економіки» та методика його викладання» (директор Одеської спеціалізованої школи №32 О. Королькова); 3) збільшити перелік дисциплін вільного вибору за рахунок додавання таких, як «Менеджмент освітніх закладів», «Валеологія та моніторинг здоров'я школяра», «Перша долікарська допомога», «Методика розв'язування задач з географії» (директор Кам'янської загальноосвітньої школи I-III ступенів В. Петровська, студентка О. Моц) (протоколи засідання кафедри № 5 від 22.01.2020 та № 6 від 29.04.2020).

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Акредитація даної ОП «Середня освіта (Географія)» первинна.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Культура якості вищої освіти в ЗВО загалом сформована і сприяє розвитку даної ОП та освітньої діяльності в цілому. Вона регулюється «Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості в ОНУ імені І.І. Мечникова» (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozennya_yakist.pdf) та «Політикою забезпечення якості вищої освіти ОНУ імені І.І. Мечникова» (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/politika-yakosti.pdf>). Питаннями розбудови й ефективного функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти в ОНУ імені І.І. Мечникова займається Центр забезпечення якості освіти (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/tsentr-zabezpechennia-iakosti-osvity>) при взаємодії з іншими структурними підрозділами університету, особливо Навчальним відділом (<http://onu.edu.ua/uk/acad-office>) та Центром інформаційних технологій (<http://info.onu.edu.ua/>). Під час всіх інтерв'ювань ЕГ дійшла висновку, в ОНУ здійснюються заходи, які спрямовані на розбудову системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти і забезпечуються шляхом обговорення питань якості освіти на різних етапах. Було з'ясовано, що усі учасники освітнього процесу та зовнішні стейкхолдери, беруть участь у процедурах внутрішнього забезпечення якості ОП на таких етапах: впровадження та розроблення освітньої програми, реалізація ОП, моніторинг якості освітньої програми. Залучення роботодавців до освітнього процесу сприяє формуванню культури якості у сфері практичної підготовки здобувачів. Система опитувань, аналіз результатів опитувань і їх впровадження перебувають у стадії становлення та розвитку. Оновлення освітньої програми відбувається.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Здобувачі вищої освіти, представники самоврядування та роботодавці залучаються до процесу періодичного перегляду освітньої програми. В Університеті сформована культура якості вищої освіти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Слабкі сторони: система опитувань не відбувається відповідно до Положення. Рекомендації: здійснювати опитування відповідно до Положення; до організації освітнього процесу залучати більше професіоналів-практиків, у

тому числі іноземних представників.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Проаналізувавши сильні та слабкі сторони Критерію 8 ЕГ дійшла висновку, що рівень відповідності критерію – В, адже в Університеті сформована культура якості вищої освіти, усі учасники освітнього процесу залучаються до участі у процедурах внутрішнього забезпечення якості ОП. Однак, система опитувань здобувачів вищої освіти лише на початковому етапі і не здійснюється відповідно до Положення. Також до організації освітнього процесу залучається незначна кількість професіоналів-практиків і серед них взагалі відсутні іноземні представники, залучення яких було б позитивною практикою на ОП.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, унормовані такими документами: «Статут Одеського національного університету імені І.І.Мечникова» (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/statut-onu-2017.pdf>), «Колективний договір ОНУ імені І.І. Мечникова» (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/kd2020.pdf>), «Антикорупційна програма ОНУ імені І.І. Мечникова» (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/anticorrupt.pdf>), «Кодекс академічної доброчесності учасників освітнього процесу ОНУ імені І.І. Мечникова» (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/acad-dobrochesnost.pdf>), «Правила внутрішнього трудового розпорядку» (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/kd_2020_dodatok4.pdf), «Положення про організацію освітнього процесу в ОНУ імені І.І. Мечникова» (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-osvit-process.pdf>). Всі ці документи та багато інших є цілодобово у вільному доступі на сайті Університету в розділі «Офіційні документи» (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>). Інформація на сайті є оновленою та актуальною.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Під час зустрічей із фокус-групами ЕГ з'ясувала, що проект ОП «Середня освіта (Географія)» за місяць до її затвердження розміщується на сайті геолого-географічного факультету у розділі «Спеціальності та освітні програми», рубрика «Громадське обговорення» (<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/spetsialnosti-ta-spetsializatsii>), після чого всі пропозиції, одержані на електронну скриньку кафедри, обговорюють на засіданні кафедри, узагальнену інформацію оприлюднюють на сайті та вносять зміни до ОП (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/propozycji_do_OP_014-07Serdnya_osvita-geografiya.pdf). Наразі проект ОП 2021 року ще відсутній на сайті для громадського обговорення.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Достовірна інформація про освітню програму розміщена на сторінці геолого-географічного факультету у розділі «Спеціальності та освітні програми» (<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/spetsialnosti-ta-spetsializatsii>). Каталог вибірковок дисциплін з їх описами міститься також на сторінці геолого-географічного факультету у розділі «Навчальні матеріали», рубрика «Вибіркові дисципліни» (<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/dystsypliny>). Інформація про навчальні дисципліни (навчальні програми та силабуси) розміщена на сторінці геолого-географічного факультету у розділі «Навчальні матеріали», рубрика «Обов'язкові дисципліни» (<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/dystsypliny>), але не вся необхідна інформація наявна. Наприклад, для

дисциплін «Інформатика з основами геоінформатики» (II курс), «Іноземна мова за професійним спрямуванням» (II і III курси), «Регіональна економічна і соціальна географія» (IV курс) робочі програми та силабуси відсутні.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Правила і процедури, які регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є чіткими, зрозумілими і доступними. У відкритому доступі знаходиться достовірна інформація про освітню програму та каталог вибіркових дисциплін тощо.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

На сайті геолого-географічного факультету наявна неповна інформація щодо обов'язкових навчальних дисциплін, а саме, з деяких дисциплін відсутні робочі програми та силабуси. Рекомендуємо додати всю необхідну інформацію по дисциплінам.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Зважаючи на визначені сильні та слабкі сторони ЕГ дійшла висновку, що ОП за критерієм 9 відповідає рівню В, оскільки всі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки учасників освітнього процесу є чіткими, зрозумілими і доступними, у відкритому доступі на сайті геолого-географічного факультету знаходиться інформація про ОП та каталог вибіркових дисциплін, але інформація щодо обов'язкових навчальних дисциплін представлена не у повному обсязі.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряміві досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

Для здійснення онлайн-візиту експертної групи та за час проведення акредитаційної експертизи ОП «Середня освіта (Географія)» експертній групі був наданий доступ до всіх необхідних матеріалів. Онлайн-зустрічі експертної групи в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова відбулися згідно запланованої програми візиту.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	A
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	<i>не застосовується</i>

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Яроменко Оксана Володимирівна

Члени експертної групи

Прасул Юлія Іванівна

Остапенко Юлія Вікторівна